

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

_____ Т.Ф. Бірюкова

«_____» _____ 2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИ ЗБОРУ СОЦІОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ
підготовки бакалаврів

денної та заочної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Соціологія медіації і кримінології

спеціальності 054 Соціологія

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ВИКЛАДАЧ: Ратушна Таїсія Олександрівна, к.соц.н., доц., доцент кафедри соціології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № _____ від “___” _____ 2024 р.
Завідувач кафедри соціології

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

(ініціали, прізвище)

2024 рік

Зв'язок з викладачем:

E-mail: t2020005@gmail.com

Телефон: 061) 228-75-58 (кафедра соціології)

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Кафедра: соціології, ауд. 309 (3-й поверх) 4 корп. ЗНУ, вул. Дніпровська, 33а

1. Опис навчальної дисципліни

Мета курсу – сформувати у здобувачів вміння користуватись різними методами збору соціологічної інформації, в процесі проведення прикладних та емпіричних досліджень.

Вивчення цього курсу допоможе слухачам зрозуміти особливості та специфіку використання в практичній діяльності соціолога різних методів збору соціологічної інформації, а також логіку їх підбору до кожного конкретного дослідницького проекту. В процесі навчання буде розглянуто як класичні, базові методи (опитування, спостереження, аналіз документів та експеримент) так і їх варіації та нові форми, зумовлені сучасними реаліями роботи соціологів-практиків.

У концептуальному, інформаційному і логічному плані даний курс тісно пов'язаний з такими дисциплінами, як «Програмування соціологічних досліджень», «Організація та методи вибіркового дослідження», «Обробка соціологічних даних».

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	3-й	3-й
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	28 год.	4 год.
Семінарські заняття	14 год.	4 год.
Практичні заняття		
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	48 год.	82 год.
Консультації	Розклад розміщення консультацій: https://sites.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=37347&lang=ukr&news_code=ratushna-taisiya-oleksandrivna Кількість: 2 год. дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю Запис на консультації: t2020005@gmail.com	
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1242	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи оцінювання
СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів. РН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури	Робота з джерелами, обговорення на практичних заняттях, тестування в системі Moodle, аналіз кейсів, групова робота, робота над індивідуальним дослідницьким завданням
СК05. Здатність самостійно планувати, організувати та проводити соціологічне дослідження РН09. Вміти розробляти програму соціологічного дослідження. РН10. Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів. РН12. Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.	Робота з джерелами, обговорення на практичних заняттях, тестування в системі Moodle, аналіз кейсів, групова робота, робота над індивідуальним дослідницьким завданням
СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. РН16. Обґрунтувати вибір методів і методик соціологічного дослідження для розв'язання актуальних проблем	Робота з джерелами, обговорення на практичних заняттях, тестування в системі Moodle, аналіз кейсів, групова робота, робота над індивідуальним дослідницьким завданням
СК07. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефаківців. РН11. Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефаківців.	Робота з джерелами, обговорення на практичних заняттях, тестування в системі Moodle, аналіз кейсів, групова робота, робота над індивідуальним дослідницьким завданням, презентація

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика методів збору соціологічної інформації

Тема 1. Методологічна основа вибору стратегії соціологічного дослідження.

Основні елементи пізнавального процесу. Поняття соціальної реальності. Поняття соціального факту. Онтологічний та гносеологічний аспекти соціального факту. Соціальні факти як емпіричний базис знання. Соціальні явища та процеси як елементи соціальної реальності. Науковий факт як результат пізнавального процесу. Поняття, специфіка, можливості соціологічних досліджень. Завдання та процедурні особливості етапів підготування, проведення, опрацювання та аналізу інформації. Проблеми узгодження науково-теоретичних, методичних та організаційно-технічних процедур з цілями дослідження. Послідовність процедур та координація діяльності його учасників.

Етапи та процедури. Типові помилки та труднощі при зборі соціологічної інформації. Класифікація методів збору соціологічної інформації. Розподіл методів збору соціологічної інформації на кількісні та якісні.

Тема 2. Первинне вимірювання соціальних характеристик.

Вимірювання як універсальний прийом одержання емпіричної інформації щодо процесів, об'єктів, явищ соціальної реальності. Зміст процедури вимірювання як співвіднесення емпіричної системи з деякою числовою системою. Передумова всіх операцій з кількісними виразами властивостей соціальних об'єктів і процесів - первинне вимірювання якісних ознак, або їх квантифікація. Якісні характеристики соціальних об'єктів (цінності, потреби, установки, здібності, інтелект та ін.). Кількісні характеристики соціальних об'єктів як більш доступні для квантифікації, представлення у числовому вигляді (вік, стаж, рівень прибутків та ін.).

Тема 3. Шкалування.

Використання шкали як інструменту вимірювання в соціологічному дослідженні. Шкала як еталон вимірювання. Види шкал та операції з ними (номінальні, порядкові та рангові, метричні). Конструювання шкали. Шкали Лайкерта, Терстоуна, Осгуда та Богардуса. Надійність первинного вимірювання соціальних характеристик. Основні обмеження квантифікації первинних соціальних характеристик.

Змістовий модуль 2. Опитувальні методи збору соціологічної інформації

Тема 4. Опитування як метод збору соціологічної інформації.

Загальна характеристика методу опитування. Особливість методу опитування в соціології. Опитування як найбільш складний різновид соціально-психологічного спілкування. Критерії якості опитування. Основні фази опитування. Питання як інструмент збору інформації в соціологічному дослідженні. Види питань: змістовні і результативні, функціональні, питання-фільтри, контрольні питання, відкриті і закриті, альтернативні, питання-діалог, напівзакриті питання, бінарні, альтернативні, питання про факти, питання про знання, питання про думки, установки, мотиви поведінки. Психологічні особливості сприйняття питань різних видів. Конструкція питань та інтерпретація відповідей. Структура опитувального інструментарію. Емпірична перевірка опитувальників. Методи підвищення надійності соціологічної інформації в процесі проведення опитування.

Тема 5. Анкетування як форма опитування.

Анкетне опитування як один з основних видів опитування. Поштове, пресове, електронне опитування. Індивідуальне та групове опитування. Експрес-опитування. Композиція анкети. Вимоги до лексики та стилістики анкети. Вступна частина, інструкція до заповнення. Основна, змістовна частина. Способи розміщення та порядок розташування питань.

Тема 6. Оформлення анкети соціологічного дослідження.

Формулювання питань анкети: вимоги та основні помилки. Структура анкети. Соціально-демографічна частина. Мінімізація впливу анкетера на респондента. Переваги та недоліки анкетування. Онлайн анкети.

Тема 7. Інтерв'ю як форма опитування.

Інтерв'ю в соціологічному дослідженні. Загальна характеристика інтерв'ю. Види інтерв'ю (вільне, формалізоване (стандартизоване), фокусоване). Групові та індивідуальні інтерв'ю. Телефонне опитування як різновид інтерв'ю. Вимоги до особи інтерв'юєра. Етапи проведення інтерв'ю. Особливості реєстрації результатів інтерв'ю. Переваги та недоліки методу інтерв'ю. Створення гайду інтерв'ю. Інструкція інтерв'юєру. Підбір та навчання інтерв'юєрів.

Змістовий модуль 3. Експертиза та тестування

Тема 8. Специфіка експертного опитування.

Поняття та призначення методів отримання експертних оцінок. Критерії та способи відбору членів експертного опитування. Поняття компетентності експертів. Логіка розгортання експертного опитування. Основні форми проведення експертних опитувань. «Мозковий штурм» (колективна генерація ідей), отримання експертних оцінок за «методом Дельфі». Алгоритми узгодження експертних оцінок: шкалування, ранжування, бальні оцінки, розрахунок центральної тенденції та показників розбіжностей думок. Переваги та недоліки методу експертного опитування.

Тема 9. Тестові процедури в соціологічному дослідженні.

Особливості використання та сфери застосування тестових методик в соціологічному дослідженні. Зміст соціометричної методики. Завдання дослідження, способи обробки отриманої інформації. Процедура соціометричного опитування. Соціометрична картка, правила її заповнення і користування. Соціоматриці, соціограми, соціометричні індекси.

Змістовий модуль 4. Неопитувальні методи збору соціологічної інформації

Тема 10. Аналіз документів як метод збору соціологічної інформації.

Методи і принципи аналізу документів та їх застосування в соціологічному дослідженні. Дилема «кількісне» і «якісне» у соціології. Взаємозв'язок теорії і методу в кількісній і якісній парадигмі дослідження. Основні типи аналізу документів як соціокультурних фактів: від якісного (традиційного) до кількісного (формалізованого). Межі інтерпретації результатів, отриманих різними способами вивчення документів. Якісний аналіз документів. Процедура якісного аналізу. Зовнішній і внутрішній аналіз: поняття тексту і контексту документа. Різні види якісного аналізу у соціологічній практиці. Суб'єктивність якісного аналізу. «М'які» технології в сучасному дослідженні текстів: розширення області застосування. Контент-аналіз як строго формалізований метод аналізу великих масивів однорідних документів. Процедура контент-аналізу. Переведення текстової інформації в кількісні показники. Одиниці рахування як кількісна характеристика смислової одиниці аналізу. Принципи й умови використання контент-аналізу. Вибірка документів у контент-аналізі.

Тема 11. Спостереження як метод збору соціологічної інформації.

Спостереження як особливий метод збору первинної соціальної інформації про досліджуваний об'єкт. Спостереження як візуальне сприйняття і реєстрація значимих щодо цілей дослідження соціальних явищ. Основні етапи проведення спостереження. Розробка програми спостереження. Одиниці спостереження. Види спостережень і їхня класифікація. Спостереження включене та невключене, відкрите та інкогніто, лабораторне та польове. Самоспостереження (інтроспекція). Стандартизоване та не

стандартизоване спостереження. Проблеми взаємовпливу суб'єкта та об'єкта спостереження. Техніка спостереження та реєстраційні документи. Прийоми фіксації результатів спостереження. Використання технічних засобів в процесі дослідження. Етичні норми при проведенні дослідження. Типові помилки. Підготовка та вимоги до спостерігачів. Переваги і недоліки методу спостереження.

Тема 12. Соціальний експеримент як метод збору соціологічної інформації.

Поняття «експеримент», специфіка експерименту в соціології. Методологічне обґрунтування експерименту. Дві основні функції соціального експерименту: досягнення ефекту в практично-перетворювальній діяльності та перевірка наукової гіпотези. Доцільність і недоцільність у проведенні експерименту. Логіка експериментального аналізу. Натурний експеримент, що передбачає втручання експериментатора в природний хід подій. Уявний експеримент як маніпулювання з інформацією про реальні об'єкти без втручання в дійсний хід подій, що впливають на якість соціального об'єкта в ході експерименту. Контрольований та не контрольований експеримент. Вимоги до проведення експерименту. Експериментальна ситуація. Залежні змінні. Незалежні змінні. Експериментальні та контрольні групи. Етичні норми при проведенні соціального експерименту.

4. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Методологічна основа вибору стратегії соціологічного дослідження	2	2	<i>раз на тиждень</i>
1	Первинне вимірювання соціальних характеристик	2		<i>раз на тиждень</i>
1	Шкалування. Види шкал	4		<i>раз на тиждень</i>
2	Опитування як метод збору соціологічної інформації	2	2	<i>раз на тиждень</i>
2	Анкетування як форма опитування	2		<i>раз на тиждень</i>
2	Оформлення анкети соціологічного дослідження	4		<i>раз на тиждень</i>
2	Інтерв'ю як форма опитування	2		<i>раз на тиждень</i>
3	Специфіка експертного опитування	2		<i>раз на тиждень</i>
3	Тестові процедури в соціологічному дослідженні	2		<i>раз на тиждень</i>
4	Аналіз документів як метод збору соціологічної інформації	2	2	<i>раз на тиждень</i>
4	Спостереження як метод збору соціологічної інформації	2		<i>раз на тиждень</i>
4	Соціальний експеримент як метод збору соціологічної інформації	2		<i>раз на тиждень</i>
Разом		28	4	

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Первинне вимірювання соціальних характеристик Практична робота з квантифікації: передбачає здійснення квантифікації 3 соціальних явищ, об'єктів, процесів за вибором здобувача, або пропозицією викладача (мінімум 5 індикаторів до кожного)	2		<i>раз на два тижні</i>
2	Опитування як метод збору соціологічної інформації Практична робота: передбачає формулювання питань анкети соціологічного дослідження різних типів	2		<i>раз на два тижні</i>
2	Оформлення анкети соціологічного дослідження Робота з кейсами (групова/індивідуальна): аналіз та виправлення помилок у анкетах соціологічних досліджень	2		<i>раз на два тижні</i>
2	Оформлення анкети соціологічного дослідження Практична робота: - Створення шкал різних типів - Створення онлайн анкети та її презентація	4		<i>раз на два тижні</i>
4	Аналіз документів як метод збору соціологічної інформації Робота з кейсами: здійснення традиційного (якісного) аналізу інтернет-публікацій (пости у соціальних мережах чи на сайтах-агрегаторах новин). Презентація результатів.	2		<i>раз на два тижні</i>
4	Спостереження як метод збору соціологічної інформації Практична робота: Створення картки невиключеного структурованого (формалізованого) спостереження	2	2	<i>раз на два тижні</i>
4	Соціальний експеримент як метод збору соціологічної інформації Питання для обговорення: 1. Види та форми соціальних експериментів. 2. Логіка експериментального дослідження. 3. Переваги та недоліки методу.		2	<i>раз на два тижні</i>
Разом		14	4	

4. Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	<p>Методологічна основа вибору стратегії соціологічного дослідження</p> <p>Ознайомтесь з основними методологічними підходами у виборі стратегії соціологічного дослідження. Проаналізуйте різні стратегії (наприклад, кількісні та якісні методи) та визначте їх переваги і недоліки для дослідження конкретної соціальної проблеми. Розробіть короткий план (ескіз) соціологічного дослідження з обґрунтуванням вибору стратегії та відповідних методів збору даних.</p>	4	7
1	<p>Первинне вимірювання соціальних характеристик</p> <p>Ознайомтесь з основними методами первинного вимірювання соціальних характеристик. Проаналізуйте можливості та обмеження при вимірюванні конкретних соціальних характеристик, таких як соціальний статус, рівень освіти чи задоволеність життям. Підготуйте приклад інструменту для первинного вимірювання однієї з обраних характеристик та обґрунтуйте його використання у дослідженні.</p>	2	7
1	<p>Шкалування. Види шкал</p> <p>Ознайомтесь з основними видами шкал (номінальні, порядкові, інтервальні). Проаналізуйте приклади застосування кожного виду шкали у соціологічних дослідженнях. Підготуйте приклад дослідницької ситуації та створіть шкалу для вимірювання однієї з соціальних характеристик, обґрунтувавши вибір конкретного виду шкали.</p>	6	7
2	<p>Опитування як метод збору соціологічної інформації</p> <p>Ознайомтесь з основними особливостями опитування як методу збору соціологічної інформації. Проаналізуйте переваги та обмеження цього методу в різних соціологічних дослідженнях.</p>	2	7
2	<p>Анкетування як форма опитування</p> <p>Ознайомтесь з основними характеристиками анкетування як форми опитування. Проаналізуйте, в яких ситуаціях анкетування є найефективнішим методом збору соціологічної інформації. Створіть приклад анкети для дослідження конкретної соціальної проблеми (6-8 питань).</p>	2	5
2	<p>Оформлення анкети соціологічного дослідження</p> <p>Ознайомтесь з правилами та рекомендаціями щодо оформлення анкети для соціологічного дослідження. Проаналізуйте, які елементи анкети (інструкції, порядок питань, форматування) впливають на її зрозумілість та ефективність. Розробіть структуру анкети для конкретного соціологічного дослідження, дотримуючись правил оформлення, та поясніть свій вибір структури і послідовності запитань.</p>	2	7
2	<p>Інтерв'ю як форма опитування</p> <p>Ознайомтесь з основними особливостями інтерв'ю як форми опитування в соціологічних дослідженнях. Проаналізуйте різновиди інтерв'ю (структуроване, напівструктуроване, неструктуроване) та їх переваги й недоліки в різних дослідницьких ситуаціях. Розробіть план інтерв'ю для дослідження конкретної соціальної проблеми, підготуйте 5-7 основних запитань, та обґрунтуйте вибір типу інтерв'ю і структури запитань для цього</p>	4	7

	дослідження.		
3	<p>Специфіка експертного опитування</p> <p>Ознайомтесь з особливостями проведення експертного опитування як методу збору соціологічної інформації. Проаналізуйте критерії відбору експертів та специфіку формулювання запитань для цього типу опитування. Розробіть план експертного опитування для дослідження певної соціальної проблеми, підготуйте приклади 5-7 запитань для експертів і поясніть, чому саме ці питання є важливими для вашого дослідження.</p>	8	7
3	<p>Тестові процедури в соціологічному дослідженні</p> <p>Ознайомтесь з основними тестовими процедурами, які використовуються в соціологічних дослідженнях, та їх значенням для вимірювання соціальних явищ. Проаналізуйте, в яких ситуаціях тестування є доречним і які переваги воно надає у порівнянні з іншими методами збору даних. Проаналізуйте кейс застосування соціометричної процедури (розміщено на сторінці дисципліни на платформі Moodle).</p>	8	7
4	<p>Аналіз документів як метод збору соціологічної інформації</p> <p>Ознайомтесь з особливостями аналізу документів як методу збору соціологічної інформації. Проаналізуйте, які типи документів (офіційні звіти, листування, медіа публікації) можуть бути корисними для соціологічних досліджень і які методи аналізу документів використовуються для отримання інформації. Розробіть план аналізу документів для дослідження конкретної соціальної проблеми, виберіть типи документів, які будуть використані.</p>	2	7
4	<p>Спостереження як метод збору соціологічної інформації</p> <p>Ознайомтесь з основними принципами спостереження як методу збору соціологічної інформації, включаючи різні типи спостереження та їх застосування в соціологічних дослідженнях. Проаналізуйте переваги та обмеження цього методу для збору даних про соціальні явища. Розробіть план спостереження для дослідження конкретної соціальної ситуації, опишіть, які аспекти ви будете спостерігати, і якими можуть бути обмеження у застосуванні цього методу.</p>	2	7
4	<p>Соціальний експеримент як метод збору соціологічної інформації</p> <p>Ознайомтесь з основними аспектами соціального експерименту як методу збору соціологічної інформації, включаючи його структуру, типи (лабораторний, польовий), та етапи реалізації. Проаналізуйте переваги та обмеження соціального експерименту для вивчення соціальних явищ та змін. Перегляньте додаткові відеоматеріали (розміщені на сторінці дисципліни на платформі Moodle).</p>	6	7
Разом		48	82

1. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	Тестування	Тестування на платформі Moodle	1 бал за кожен правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	5
	Практична робота	Здійснення квантифікації 3 соціальних явищ, об'єктів, процесів за вибором здобувача, або пропозицією викладача (мінімум 5 індикаторів до кожного)	4-5 балів: Всі вибрані явища чітко визначені і адекватно квантифіковані з використанням принаймні 5 індикаторів для кожного. Індикатори добре обгрунтовані і відповідно до мети дослідження. Результати квантифікації добре структуровані і представлені в зрозумілій формі (таблиці, графіки, діаграми). Інформація чітко викладена, легко сприймається. 3-2 бали: Квантифікація соціальних явищ проведена, але можуть бути незначні недоліки. Декілька індикаторів можуть бути не зовсім релевантними або недостатньо чіткими. 1 бал: Квантифікація неповна або неадекватна. Менше трьох явищ або процесів квантифіковані, або кількість індикаторів менше ніж 5 для кожного явища.	5
2	Тестування	Тестування на платформі Moodle	1 бал за кожен правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	5
	Практична робота	Формулювання питань анкети соціологічного дослідження різних типів	4-5 балів: Всі питання добре сформульовані, різних типів, структура логічна, відповідність дослідницькому питанню висока. 3 бали: Питання загалом коректні, але є незначні недоліки в формулюванні, виборі типів питань або структури. Є деяка невідповідність дослідницькому питанню. 2 бали: Питання частково відповідають меті дослідження і мають суттєві проблеми з формулюванням, вибором типів питань або структурою. 1 бал: Питання анкети неповні або неадекватно сформульовані. Структура і відповідність дослідницькому питанню суттєво порушені.	5
	Практична робота	Оформлення анкети соціологічного дослідження Робота з кейсами (групова/індивідуальна): аналіз та виправлення помилок у анкетах соціологічних досліджень	4-5 балів: Аналіз анкет проведено всебічно і детально, всі помилки виявлені і виправлені. Рекомендації чіткі та обгрунтовані. 3 бали: Аналіз детальний, але деякі помилки можуть бути упущені. Виправлення проведені, але є незначні недоліки. 2 бали: Аналіз неповний, помилки частково виправлені. 1 бал: Аналіз поверховий, помилки	5

			виправлені частково або неналежним чином.	
	Практична робота	- Створення шкал різних типів - Створення онлайн анкети та її презентація	Створення шкал: 4 бали: Всі шкали добре сформульовані, різних типів, структура логічна, відповідність дослідницькому питанню висока. 3 бали: Шкали загалом коректні, але є незначні недоліки в формулюванні, виборі типів шкал або структурі. Є деяка невідповідність дослідницькому питанню. 2 бали: Шкали мають суттєві проблеми з формулюванням, або структурою. 1 бал: Шкали сформульовані із суттєвими помилками. Створення онлайн анкети: 4 бали: Онлайн анкета створена якісно, всі питання чітко сформульовані і логічно структуровані. Презентація анкети чітка, структурована і містить детальне пояснення мети та особливостей анкети. Використано всі необхідні функції онлайн платформи (наприклад, групування питань, множинні варіанти відповідей тощо). 3 бали: Онлайн анкета створена добре, але можуть бути незначні недоліки в формулюванні питань або структурі. Презентація чітка, але деякі аспекти можуть бути недостатньо пояснені або потребують додаткових уточнень. 2 бали: Онлайн анкета має помітні недоліки в формулюванні питань або структурі. Презентація містить основні пункти, але є суттєві пропуски в поясненні мети анкети або функціональних можливостей. 1 бал: Онлайн анкета створена з суттєвими помилками в формулюванні питань. Презентація відсутня або незрозуміла, не пояснює мету анкети та її функціональність.	8
3	Тестування	Тестування на платформі Moodle	1 бал за кожен правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	5
	Практична робота	Зворотний зв'язок та рефлексія за темами змістового модуля	4-5 балів: Зворотний зв'язок є детальним і конструктивним, охоплює всі основні аспекти тем змістового модуля. Рефлексія показує глибоке розуміння тем, вказує на особисті відкриття і роздуми щодо матеріалу. Відзначено чіткі, обґрунтовані і конструктивні коментарі та пропозиції щодо покращення або застосування отриманих знань. 3 бали: Зворотний зв'язок є корисним, але може бути неповним або не охоплювати всі важливі аспекти тем. Рефлексія демонструє загальне розуміння тем, але може бути поверховою або частково неповною. 2 бали: Зворотний зв'язок є частково корисним, але може містити значні пропуски або загальні коментарі. Рефлексія показує базове розуміння тем, але є	5

			суттєві недоліки в глибині роздумів або вказівок на особисті відкриття. Коментарі та пропозиції частково неповні або недостатньо обгрунтовані. 1 бал: Зворотний зв'язок неповний або недостатньо конструктивний, з великими пропусками у покритті тем. Рефлексія демонструє обмежене розуміння тем. Коментарі та пропозиції недостатньо розгорнуті або відсутні.	
4	Тестування	Тестування на платформі Moodle	1 бал за кожен правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	5
	Практична робота	Робота з кейсами: здійснення традиційного (якісного) аналізу інтернет-публікацій (пости у соціальних мережах чи на сайтах-агрегаторах новин). Презентація результатів.	6-7 балів: Аналіз інтернет-публікацій проведено всебічно і детально. Використано чіткі методи якісного аналізу, які адекватно відображають сутність досліджуваних матеріалів. Результати представлені зрозуміло і структуровано, з чіткими висновками і обгрунтуванням. Презентація результатів є логічною, містить візуальні елементи, що підтримують аналіз. 4-5 балів: Аналіз є детальним, але може мати незначні недоліки або бути неповним. Методики якісного аналізу використовуються, але можуть бути частково неповні. Результати представлені ясно, але можуть бути незначні проблеми з структурою або поясненням. Презентація містить основні елементи. 2-3 бали: Аналіз проведено частково або є суттєві недоліки у застосуванні методів якісного аналізу. Результати представлені загально, без достатнього обгрунтування або з недостатньою деталізацією. Презентація результатів є неповною або містить суттєві недоліки в структурі або візуалізації. 1 бал: Аналіз неповний або поверховий, з великими недоліками в методах якісного аналізу. Результати представлені, без чітких висновків і обгрунтування. Презентація результатів має серйозні проблеми зі структурою, відсутні важливі елементи візуалізації.	7
	Практична робота	Створення картки невиключеного структурованого (формалізованого) спостереження	4-5 балів: Картка спостереження створена з високою якістю, чітко структурована і формалізована. Включає всі необхідні елементи для здійснення невиключеного структурованого спостереження, такі як чіткі категорії спостереження, визначені індикатори і шаблони для запису даних. Інструмент відповідає всім вимогам до структури і змісту, забезпечує зручність і точність збору даних. 3 бали: Картка спостереження створена добре, але можуть бути незначні недоліки в структурі або формалізації. Включає більшість необхідних елементів, але деякі категорії чи індикатори можуть	5

			<p>бути недостатньо чіткими або потребують доповнень. Відповідає основним вимогам до структури.</p> <p>2 бали: Картка спостереження має суттєві недоліки в структурі або формалізації. Включає базові елементи, але не всі категорії або індикатори чітко визначені або відповідають вимогам. Інструмент частково відповідає вимогам, але потребує значного доопрацювання для забезпечення точності і зручності збору даних.</p> <p>1 бал: Картка спостереження неповна або погано структурована, з великими проблемами в формалізації. Відсутні важливі елементи або категорії, що ускладнює процес спостереження і збору даних, її використання може бути неефективним для збору даних.</p>	
Усього за змістові модулі	11			60

2. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
екзамен	Теоретичне завдання	Тестування. Тест складається із 20 питань, розміщених на сторінці курсу у Moodle.	На проходження тесту дається 40 хвилин і одна спроба, 1 бал за кожну правильну відповідь.	20
	Практичне завдання	Створення частин інструментарію для методів опитування, аналізу документів та спостереження та формулювання дослідницької ситуації для методу експерименту	<p>20-15 балів: Всі частини інструментарію створені з високою якістю. Інструменти для опитування, аналізу документів і спостереження чітко структуровані і відповідають основним вимогам. Дослідницька ситуація для експерименту формулюється чітко і обґрунтовано, враховуючи всі необхідні аспекти для успішного проведення експерименту. Результати демонструють глибоке розуміння методології і правильне застосування методів.</p> <p>14-9 балів: Частини інструментарію створені загалом добре, але можуть бути деякі недоліки в деталях або структурі. Інструменти для опитування, аналізу документів і спостереження в основному відповідають вимогам, але можуть бути незначні пропуски або недоліки. Формулювання дослідницької ситуації для експерименту є зрозумілим, але може бути частково неповним або потребувати уточнень.</p> <p>8-5 балів: Інструментарій має суттєві недоліки в структурі або формулюванні. Частини для опитування, аналізу документів і спостереження містять значні недоліки або невідповідності методологічним вимогам. Формулювання дослідницької ситуації для експерименту неповне або має суттєві проблеми, що може ускладнити проведення експерименту.</p> <p>1-4 бали: Інструментарій створено з значними помилками в структурі і формулюванні. Інструменти для опитування, аналізу документів і спостереження містять суттєві помилки або відсутні важливі елементи. Формулювання дослідницької ситуації для експерименту є неповним або неадекватним для проведення експерименту.</p>	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування: підручник. Київ : Києво-Могилянська академія, 2017. 342 с.
2. Сапелкіна О.В., Чепурко Г. І. Емпірична соціологія: курс лекцій. Київ : Простір-М, 2018. 268 с.
3. Комплексні вимірвальні інструменти в соціологічних дослідженнях: розроблення, адаптація, обґрунтування достовірності [Є. Головаха, С. Дембіцький, Н. Паніна та ін.]; за наук. ред. Є. Головахи та С. Дембіцького. Київ : Інститут соціології НАН України, 2022. 405 с.

Додаткова:

1. Лукашевич, М. П., Туленков М. В. Соціологія: загальний курс. 7- ме вид. Київ: Каравела, 2018. 408 с.
2. Чудовська І. Соціологія реклами: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. Київ: Каравела, 2019, 192 с.
3. Історико-теоретичний аналіз дослідницьких програм в соціології. Колективна монографія / В. Ворона, В. Казаков, Н. Отрешко, В. Пилипенко, В. Резнік, В. Степаненко; за заг. ред. В. Резніка. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 249 с.
4. Сучасні методики контент-аналізу: навчальний посібник / За заг. ред. Костенко Н., Батаєвої К., Іванова В. Київ : Кондор, 2018. 256 с.
5. Дембіцький С. Конструювання, валідація та інтерпретація соціологічного тесту "Типи політичної культури - II". Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2018. № 1. С. 25–4
6. Kim Y. New Opportunities for Sociological Research: A Discussion of the Usefulness of Mixed Methods with Data Science. *Journal of Asian Sociology* 48, no. 3, 2019. P. 343–358. URL: <https://www.jstor.org/stable/26783836> (date of access: 26.08.2023).
7. Strijker D., Bosworth G., Bouter G. Research methods in rural studies: Qualitative, quantitative and mixed methods. *Journal of Rural Studies*. 2020. Vol. 78. P. 262–270. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2020.06.007> (date of access: 20.08.2023).
8. Brooker P. Computational ethnography: A view from sociology. *Big Data & Society*. 2022. Vol. 9, no. 1. P. 205395172110698. URL: <https://doi.org/10.1177/20539517211069892> (date of access: 20.08.2023).

10. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Соціологічної асоціації України. URL: <http://www.sau.kiev.ua/>.
2. Офіційний сайт Інституту соціології Національної Академії Наук України. URL: <http://www.i-soc.com.ua/institute/>.
3. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/>.
4. Zerubavel E. *Generally Speaking: An Invitation to Concept-Driven Sociology*
5. Oxford University Press, 2020. URL: <https://doi.org/10.1093/oso/9780197519271.001.0001>.
6. Brekhus W. H., Ignatow G. *Oxford Handbook of Cognitive Sociology*. Oxford University Press, 2019. 680 p. URL : <http://surl.li/mjkiw>.

11. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування усіх занять є обов'язковим. Також очікується, що здобувачі мають організовано та усвідомлено підходити до виконання навчальних завдань, участі у лекційних, семінарських і практичних заняттях. Від усіх сторін очікується активна позиція, у тому числі, щодо пошуку можливостей виконання пропущених завдань і проходження передбачених форм контролю. **Пропуски можливі лише з поважної причини.** Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій, передбачених даним курсом (усна відповідь чи письмова робота з пропущеної теми). Також можливе відпрацювання у вигляді проходження он-лайн тестування у системі Moodle пропущеної теми (якщо таке тестування було передбачено). У разі систематичних пропусків занять та консультацій для відпрацювання може бути застосована процедура повторного вивчення дисципліни (див. Додаток до силабусу).

Політика академічної доброчесності

Від здобувачів очікується повне дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених Кодексом академічної доброчесності ЗНУ (див. Додаток до силабусу). Усі письмові роботи будуть перевірятись на плагіат. У разі виявлення ознак списування, плагіату чи інших видів не доброчесної поведінки, роботи здобувачів не будуть прийматись на оцінювання, а до студентів можуть бути застосовані дисциплінарні заходи передбачені Кодексом академічної доброчесності ЗНУ.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Під час занять потрібно перевести мобільний телефон у режим «без звуку», щоб не заважати викладачу і колегам. **Дозволяється** використання мобільних телефонів, ноутбуків, планшетів та інших персональних пристроїв з навчальною метою, а саме для пошуку інформації, ознайомлення з літературою, аналізу даних, виконання практичних завдань і т.д. **Не дозволяється** використання вище перелічених засобів під час контрольних заходів (порушення цієї вимоги буде розцінюватись як порушення правил академічної доброчесності). Використання програм на основі штучного інтелекту можливе лише в ознайомлювальних цілях. Не дозволяється використання таких програм для написання практичних і творчих робіт.

Комунікація

Комунікація між викладачем і здобувачами вищої освіти відбувається в аудиторії/ZOOM конференції, у системі Moodle та електронною поштою, а також в рамках запланованих для цього курсу консультацій. Інформація щодо організаційних питань також може надаватись викладачем старості групи у Viber чи Telegram. Викладач відповідатиме на письмовий запит студента щодо консультації або перевірки завдання впродовж 2 робочих днів. У повідомленні обов'язково вкажіть Ваше справжнє ім'я та прізвище, а не нікнейм.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2024-2025 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методiku проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса:

[v banakh@znu.edu.ua](mailto:banakh@znu.edu.ua) Гар

яча лінія:

[\(061\) 227-12-76](tel:+380612271276)

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ.

Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>